

Шанскова Т.І. Гуманістичні традиції концепції пайдеї у сучасній професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів. *Актуальні проблеми початкової освіти: теорія і практика: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції (24 жовтня 2023 року)* / за заг. ред. О. Гордієнко. Житомир, 2023.С. 97-99

Т. І. Шанскова,

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри початкової освіти та культури фахової мови
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Гуманістичні традиції концепції пайдеї у сучасній професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів

"Пайдея" (Paideia) - це грецький термін, що означає "виховання" або "освіта". У педагогіці поняття "пайдея" пов'язується з концепцією гуманістичного виховання, яку сформулював у ХХ столітті американський філософ Мортімер Адлер.

Згідно з концепцією "пайдея", освіта має бути спрямована на розвиток людини як цілісної особистості, з урахуванням її інтелектуальних, моральних, етичних та соціальних аспектів. Мета педагогічної діяльності полягає не лише в передачі знань і навичок, а й у формуванні учнів як особистостей з високим рівнем самосвідомості та самостійності.

Пайдея нами розкривається як перша європейська гуманістична і дитиноцентрична культурно-освітня система, яка на педагогічному рівні визначила демократичний уклад тих суспільств та особистісну свободу їх членів.

Згідно з концепцією "пайдея", в основі виховання має бути формування учнівської моралі, взаєморозуміння, толерантності, громадянської свідомості та культури. У педагогіці "пайдея" реалізується через організацію

навчального процесу, де наголос робиться на діалозі між учителем і учнем, з використанням методів дискусії, дебатів та колективної роботи.

У сучасному світі концепція "пайдея" залишається актуальною, оскільки формування моральних цінностей та соціальних навичок є важливим завданням сучасної освіти, яка спрямована на підготовку молодих людей до життя в суспільстві.

Нова українська школа у своїй методології і практиках продовжує і розвиває кращі гуманістичні традиції пайдеї, шляхів збереження і формування психологічного, соціального і духовного здоров'я та інтелектуального, етичного і естетичного розвитку, а також як передумова самопізнання і самореалізації.

У підготовці вчителів початкових класів концепція "пайдеї" може бути корисною як методологічна основа, на якій будується весь навчальний процес. Так, використання педагогічних підходів, які передбачають співпрацю між вчителем та учнем, звернення до власного досвіду та думок учнів, може стати однією з ключових складових підготовки вчителів початкових класів.

Концепція "пайдеї" передбачає, що виховання повинно бути спрямоване на розвиток учнів як цілісних особистостей, що передбачає звернення до їх потреб та інтересів. Так, вчителі повинні створювати умови для розвитку особистості учня, враховуючи його індивідуальність та особливості.

У підготовці вчителів початкових класів можуть бути використані такі методи педагогіки "пайдеї", як методи проектної діяльності, дискусії, дебатів, колективної роботи та інших. Вони дозволяють залучати учнів до активної діяльності та сприяти їх розвитку, формуванню навичок співпраці, самостійності та творчого мислення.

Крім того, педагогіка "пайдеї" передбачає звернення до культурно-історичного досвіду, що може бути корисним у роботі з учнями початкових класів. Наприклад, звернення до творів світової літератури, мистецтва та інших видів культури може сприяти

їх розвитку, формуванню навичок співпраці, самостійності та творчого мислення.

Крім того, педагогіка "пайдеї" передбачає звернення до культурно-історичного досвіду, що може бути корисним у роботі з учнями початкових класів. Наприклад, звернення до творів світової літератури, мистецтва та інших видів культури може сприяти розвитку у дітей естетичного та культурного розвитку.

Так, концепція "пайдеї" може бути використана в підготовці вчителів початкових класів як методологічна основа підготовки. Ця концепція передбачає підхід до навчання, який базується на розвитку особистості учня, його індивідуальності та потреб.

Використання концепції "пайдеї" допоможе вчителям початкових класів створювати умови для розвитку учнів як цілісних особистостей. Використовуючи підходи, які передбачають співпрацю між вчителем та учнем, звернення до досвіду та думок учнів, вчителі зможуть більш ефективно забезпечувати навчальний процес та залучати учнів до активної діяльності.

Крім того, концепція "пайдеї" передбачає звернення до культурно-історичного досвіду, що може стати корисним у роботі з учнями початкових класів. Вчителі зможуть використовувати твори світової літератури, мистецтва та інших видів культури для розвитку у дітей естетичного та культурного розвитку.

Отже, використання концепції "пайдеї" може стати методологічною основою підготовки вчителів початкових класів та допомогти їм ефективніше забезпечувати навчання та розвиток учнів.

Теорія "пайдеї" може бути корисною у Новій українській школі, яка передбачає реформування освітньої системи України та перехід до нових підходів до навчання та виховання учнів.

Основні можливості застосування теорії "пайдеї" у Новій українській школі:

1. Розвиток особистості учня як головна мета навчання. Теорія "пайдеї" базується на ідеї, що головною метою навчання є розвиток особистості учня. У Новій українській школі також передбачено акцент на розвитку особистості учня та створення умов для розвитку його потенціалу.

2. Індивідуальний підхід до кожного учня. Концепція "пайдеї" передбачає індивідуальний підхід до кожного учня, звернення до його потреб та можливостей. В Новій українській школі також передбачено індивідуальний підхід до кожного учня та забезпечення умов для розвитку його індивідуальних здібностей та потенціалу.

3. Використання активних методів навчання. Концепція "пайдеї" передбачає використання активних методів навчання, які забезпечують активну участь учнів у процесі навчання та стимулюють їхню творчість. В Новій українській школі також передбачено використання активних методів навчання та стимулювання творчого мислення учнів.

4. Звернення до культурно-історичного досвіду. Концепція "пайдеї" передбачає звернення до культурно-історичного досвіду, що може стати корисним у роботі з учнями.

5. Освіта має бути інститутом збереження та розвитку цінностей гуманізму. Пріоритетного значення набуває духовний розвиток людини, що ґрунтується на цінностях освітнього гуманізму: пошуку сенсу життя, милосерді, пізнанні, творчості та ін.

Список використаної літератури

1. Лупаренко С.Є. Наукові підходи до дослідження питань дитинства й розвитку дитини. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : науковий журнал СумДПУ ім. А.С.Макаренка. Суми : СумДПУ. № 7 (41), 2014. С. 286–294.

2. Федорець В.М. Антропологічно-ціннісна рефлексія пайдеї як культурно співвідносний шлях удосконалення здоров'язберезувальної

компетентності вчителя фізичної культури. *Вісник післядипломної освіти.*
Серія "Педагогічні науки". № 8, 2019. С. 153–210.